

Verslag overleg gemeente Leudal & Provincie Limburg m.b.t grondwaterbeschermingsgebied

22-11-2023

Aanwezig: [redacted] (spreker Provincie Limburg), [redacted] (gemeente Leudal), [redacted] (gemeente Leudal), [redacted] (gemeente Leudal) en [redacted] (Provincie Limburg)

Voorstelronde:

[redacted]: senior adviseur wegen en riolering.
[redacted]: adviseur riolering en water
[redacted]: senior medewerker ruimtelijke ontwikkeling, (planologisch buitengebied)
[redacted]: beleidsmedewerker water bij cluster Natuur en Water
[redacted]: project assistent bij cluster Natuur en Water

Presentatie:

Doel is om ervoor te zorgen dat we genoeg drinkwater van goede kwaliteit hebben nu en in de toekomst: Beschermen om te Blijven

Naar aanleiding van nieuwe modellen en kennis zijn berekeningen gemaakt. Hieruit zijn andere afmetingen met betrekking tot het grondwaterbeschermingsgebied gekomen. Er is een 25 jaars-zone berekend, een 100 jaars-zone en een 200 jaars-zone. Het waterwingebied (donkerblauw) verandert niet, de verandering vindt plaats voor het grondwaterbeschermingsgebied (lichtblauw). Gedeputeerde Staten zal uiteindelijk beslissen welke zone we gaan invoeren, de 25 jaars-zone, de 100 jaars-zone of de 200 jaars-zone. Hiervoor is inbreng nodig van de stakeholders.

Grondwaterbescherming bestaat uit 3 soorten gebieden:

- **Waterwingebied (donkerblauw):** gebied vlak rondom de putten waar WML water uit oppompt. De omvang van het gebied is zodanig dat alle neerslag die in dat gebied valt binnen 60 dagen bij die pompput is. Als een druppel 60 dagen onder de grond is zijn de virussen en bacteriën dood (en is het water bacteriologisch betrouwbaar). In Leudal ligt alleen het waterwingebied van de winplaats Hunsel.
- **Grondwaterbeschermingsgebied (lichtblauw):** 25 jaar intrekgebied, omvat het gebied waarbinnen alle neerslag binnen 25 jaar bij de pompput is. Als er daarbuiten een verontreiniging ontstaat dan kun je in ieder geval nog 25 jaar gebruikmaken van de winplaats. In het verleden was het idee dat je dan voldoende tijd had om een nieuwe locatie te ontwikkelen. Door allerlei ruimtelijke beperkingen is die ruimte er nauwelijks nog.
- **Boringsvrije zone** grote groen/geel gebied (kleilaag in grond). Kleilaag willen we in stand houden. De kleilaag zelf kan wel 10 tot 15 meter dik zijn.

In de Omgevingsverordening Limburg zijn regels opgenomen wat wel en wat niet mag in deze gebieden.

De winplaats Hunsel heeft geen grondwaterbeschermingsgebied (lichtblauw gebied) → omdat er een dikke kleilaag in de ondergrond zit die wordt beschermd in de vorm van de boringsvrije zone Roerdalslenk (het gele/groene gebied) hierdoor is bescherming aan maaiveld niet nodig. Pompstation Beegden en pompstation Heel → onttrekken uit het pakket boven de kleilaag, hier is de bescherming wel relevant.

Taak van Provincie is het beschikbaar stellen van de bronnen voor de drinkwatervoorziening en die te beschermen.

Drinkwaterwet geeft aan dat alle bestuursorganen, dus ook gemeenten, zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing

van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang.

Waterwingebied (donkerblauw) → Gemeente is vaak 1ste contactpersoon voor een initiatiefnemer/burger. Daarom goed dat wanneer er een vergunningaanvraag binnenkomt het systeem een pop-up geeft met: 'LET OP, gaat om waterwingebied/ grondwaterbeschermingsgebied neem ook contact op met provincie' (of iets vergelijkbaars).

In dit waterwingebied (donkerblauw) willen we naar een situatie toe dat er alleen maar activiteiten plaatsvinden die met de drinkwatervoorziening te maken hebben. Geen bebouwing, geen intensieve landbouw, geen bedrijven. Waterwingebied Hunsel is circa 12 hectare en grotendeels in eigendom van WML.

Grondwaterbeschermingsgebied (lichtblauw) mag wel gebouwd worden. Hier mogen geen gevaarlijke stoffen, geen ondergrondse tanks, geen WKO-systeem (warmte/koude opslag), geen boorputten dieper dan 3 meter, geen begraafplaatsen en geen infrastructuur als daardoor risico's groter worden. Voor het grondwaterbeschermingsgebied kan voor sommige activiteiten een ontheffing worden verleend. Deze kan worden afgegeven met eventuele voorwaarden (zo ook voor b.v. de vernieuwde N280). Opgemerkt wordt dat in het algemeen calamiteiten minder risico met zich meebrengen omdat het zichtbaar is en er meteen actie kan worden ondernomen. Gevaarlijker zijn kleine 'onzichtbare' verontreinigingen die lang optreden en niet worden opgemerkt.

Regels waterwingebied (donkerblauw) → zijn dezelfde verboden alleen geen ontheffing voor mogelijk. Hard verbod op nieuwe huizen, nieuwe wooneenheden (voor Leudal niet van toepassing).

Vanaf 1 januari is de nieuwe Omgevingswet van kracht en de nieuwe provinciale omgevingsverordening. Daar staat het verbod op campings in een grondwaterbeschermingsgebied niet meer in.

Tanks → ondergronds mag niet. Bovengronds mag wel mits vergunning (daar zijn voorwaarden aan verbonden).

Infiltratievoorziening → afkoppelen regenwater mag wel. Zijn met afkoppeltabel bezig dit is vooralsnog een richtlijn. Borging in gemeentelijke of provinciale regels wordt komend jaar uitgewerkt.

WKO → warmte/koude opslag (open en gesloten systemen). Je maakt gebruik van de ondergrond om water op te slaan of te winnen. Open warmte/koude opslag is: in de zomer water onttrekken om een gebouw te koelen. Het verwarmde water wordt in de bodem opgeslagen en in de winter wordt dat opgepompt om het gebouw te verwarmen, etc. Gesloten systeem: een buis met circulatievloeistof in de ondergrond waarmee warmte of koude wordt uitgewisseld. Beide mogen niet in een grondwaterbeschermingsgebied.

De kleilaag bevindt zich in Leudal op een diepte van 80 tot 100 meter. Een gesloten WKO-systeem heeft 50 tot 75 meter nodig. In het bovenste pakket is daar genoeg ruimte voor. Ook voor een open WKO. In de boringsvrije zone (geel/groene kleur) mag boven de kleilaag wel een WKO-systeem (tenzij het in een grondwaterbeschermingsgebied ligt).

Risico's WKO → 1. warm water in een put van WML (i.v.m. bacteriën). 2. verontreinigende stoffen in het water door lekken van circulatievloeistof. 3. Doorboren van kleilagen.

Tankstation Peeters: verplaatsen van tankstation of een nieuw tankstation met ondergrondse opslag mag niet in een grondwaterbeschermingsgebied.

Bijna een derde van het drinkwater in Limburg komt vanonder de kleilaag (boringsvrije zone Roerdalslenk). Daarom is het zeker de moeite waard om dit gebied te beschermen. De kleilaag loopt door tot in Noord Brabant. Afstemming met buurlanden nodig want Vlaanderen, Brabant, Limburg en Duitsland trekken gezamenlijk te veel water uit dit pakket. Door verstoring van het evenwicht is er een dalende

trend. Het nieuwe evenwicht ligt op een lager niveau en is in strijd met de KRW. We zijn in overleg met Brabant, Vlaanderen en Duitsland over hoe gaan we dit aanpakken.

Klei zit niet overal op dezelfde diepte, vandaar het nuanceverschil in kleur geel/groen. Bij Echt-Susteren zit de klei relatief ondiep. In Leudal zit de klei dieper Tot 80 meter is er niets aan de hand. Dieper dan 80 meter moet je ontheffing aanvragen bij de provincie. Die ontheffing kun je krijgen, mits je boven de klei blijft.

Absoluut verbod voor doorboren van de kleilaag in de boringsvrije zone Roerdalslenk behalve voor onttrekkingen voor menselijke consumptie en voor onderzoek (peilbuis).

De grondwaterbeschermingsgebieden die we hebben willen we Beschermen om te Blijven. De vraag naar drinkwater stijgt (b.v. door woningopgave die Limburg heeft) en de bronnen staan onder druk: kwaliteit.(nitraat, PFAS, medicijnresten) en kwantiteit (N2000-gebieden en KRW-eisen). Momenteel wordt onderzocht in hoeverre WML invloed heeft op Natura-2000 gebieden en of voor herstel van bepaalde N2000-gebieden maatregelen nodig zijn. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor winplaatsen van WML

Beschermen om te blijven → drie onderdelen: 1. Waterwingebieden voor de openbare drinkwatervoorziening gaan we zoveel mogelijk voor de openbare drinkwatervoorziening veiligstellen, dit op basis van vrijwilligheid. 2. Vergroten van de grondwaterbeschermingsgebieden (25 jaars (t/m het groene), 100 jaars (oranje) of 200 jaars (roze) zone) 3. Aanpassing van de regels. .

Deze gebieden worden als sinds eind jaren '80 beschermd. Op dit moment zien we niet dat de kwaliteit van het grondwater voor de drinkwatervoorziening beter wordt. We zien alleen dat het minder slecht gaat. Grote bedreiging voor de kwaliteit van het grondwater zijn bestrijdingsmiddelen. Dit is een steeds groter probleem door intensievere landbouw.

Lichtpunt is dat eind vorig jaar in de 2de kamer een motie aangenomen om bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden te verbieden. Daar is het Rijk zich over aan het beraden. Loop volgend jaar (2024) een uitspraak over komen hoe ze dit gaan invullen. Vanuit grondwaterbescherming zou een absoluut verbod nuttig zijn.

LPLG →maatregelen nemen tegen nitraatuitspoeling om aan de stikstofopgave te kunnen voldoen. Kijk of je deze maatregelen zoveel mogelijk in grondwaterbeschermingsgebieden kunt doen.

Planning → zijn nu bezig met ronde langs de stakeholders. Bezig met de schaderegeling. Boeren die nu nog mogen spuiten en straks niet meer kunnen een schadeclaim indienen. Provincie is met WML aan het regelen hoe dit uitgewerkt gaat worden.

Na de inventarisatie dit jaar, begin januari ideeën stakeholders verzamelen, kijken wat GS dan gaat besluiten na aanleiding daarvan (25 jaar 100 jaar of 200 jaar inclusief de regels). Na de zomervakantie zal dit in provinciale staten vastgesteld worden. Daarna de gebiedsdossiers opstellen (inventarisatie bedreigingen in het grondwaterbeschermingsgebieden).

Vraag aan gemeente:

Welke doelen vanuit de gemeente komen in gedrang als we dit nieuwe gebied (100 of 200 jaars zone) gaan aanhouden (denk aan energie transitie/natuur/beheer infrastructuur).

Landbouw mag bepaalde bestrijdingsmiddelen niet gebruiken. Dit wordt op dit moment niet goed gecontroleerd.

Woningopgave Leudal is best wel groot, maar hoeft geen probleem te zijn. De gemeente ziet eerder grote weerstand vanuit de agrarische sector komen. Voor de gemeente dus ook van groot belang, want de landbouw is een belangrijke grote economische pijler in de gemeente Leudal. Provincie neemt hierover contact op met LLTB. Niet alle boeren zijn daarbij aangesloten en hebben dus toegang tot de informatie. Belangrijk dat er ook contact met de individuele boeren wordt gelegd.

■ wil graag de analyse voor de gemeente krijgen (dia met onderwerpen uitgesplitst in winplaats) en wat dit betekent voor de gemeente (**actie Provincie**). ■ wil dit tevens nog opnemen met de mensen van milieu.

Gemeente geeft verder aan dat dit goed past binnen de doelstellingen van de gemeente zelf. Water en Bodem Sturend neemt de gemeente ook over (landelijk gepromoot). In beleidsdoelen opgenomen: overschakelen naar natuur inclusieve landbouw.

Burgers informeren is wel belangrijk → wat zijn de regels m.b.t. energietransitie, schoonmaken van auto's, zonnepanelen etc. (nadenken over eventuele handhaving van deze regels door provincie) Bewoners hebben wel een brief gehad met let op u woont in een grondwaterbeschermingsgebied.

■ geeft aan dat de maatregelen ook in het gebiedsdossier worden opgenomen. Denk daarbij ook aan o.a. gebruik strooizout.

De kaarten die ■ tijdens de presentatie laat zien zijn nog niet kadastraal ingepast.

Acties:

- GIS-analyse laten doen (tabel met verschillende onderwerpen in Leudal) zijn gedaan voor de winplaats en niet voor de gemeente. Deel is daardoor Leudal en deel Maasgouw. ■ gaat de juiste data hiervan voor de gemeente Leudal doorsturen. (Het aantal huizen in 100 jaars gebied is groter dan in het 200 jaars gebied) (**actie Provincie**)
- ■ zal nog met de mensen van milieu nagaan wat dit voor actie gemeente Leudal betekent. (**actie gemeente Leudal**)
- ■ gaat terugkoppeling geven aan ■ [@prvlimburg.nl](mailto:prvlimburg.nl) over de reactie van milieu m.b.t vraagstuk welke doelen komen in gedrang wanneer het grondwaterbeschermingsgebied wordt vergroot naar 100 of 200 jaars zone. (**actie gemeente Leudal**)
- Bijeenkomst met bewoners en landbouw in grondwaterbeschermingsgebied, (wat betekent het wonen en werken in dit belangrijk gebied en welke regels zijn daarbij van kracht). (**actie Provincie**)
- ■ stuurt de kadastrale kaarten door naar gemeente Leudal wanneer deze er zijn. (**actie Provincie**)
- Pop-up vergunningen. Let op initiatieven die bij de gemeente binnenkomen in de beschermingsgebieden voor de drinkwatervoorziening. (**actie gemeente Leudal**)

Er is geen nieuwe datum overlegd. Wanneer de gemeente graag na aanleiding van dit verslag of eventuele andere vragen/casussen m.b.t grondwaterbeschermingsgebieden een overleg wil, dan kunnen ze contact daarvoor opnemen met ■ [@prvlimburg.nl](mailto:prvlimburg.nl)

Wanneer de gemeente een inhoudelijke vraag heeft m.b.t grondwaterbeschermingsgebied dan kan daarvoor contact worden opgenomen met ■ [@prvlimburg.nl](mailto:prvlimburg.nl)